

Серія «Розмовляємо правильно»

Автор:

- *Н. А. Пасічник*, учитель-логопед вищої категорії, учитель-методист Жашківського відділу освіти.

Рецензенти:

- *Демченко І. І.*, кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини;
- *П'ясецька Н. А.*, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри корекційної педагогіки та психології Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини;
- *Мирунович І. М.*, завідувач ПМПК Черкаського району Черкаської області.

Пасічник Н. А.

П19 Країна щебетунчиків. У гостях у сімейки звуків [р] — [р'], [л] — [л']. — Х. : Вид. група «Основа», 2018. — 56 с. : іл.

ISBN 978-617-00-3300-0.

Посібник містить різноманітний мовленнєвий матеріал для закріплення правильної артикуляції звуків у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Використовуючи запропонований матеріал для домашніх завдань, логопед має можливість залучити батьків до активної корекційної роботи.

Для вчителів-логопедів, батьків, вихователів дошкільних навчальних закладів, учителів початкових класів.

УДК 811.111(075.2)

Навчальне видання

ПАСІЧНИК Наталія Анатоліївна

**КРАЇНА ЩЕБЕТУНЧИКІВ.
У ГОСТЯХ У СІМЕЙКИ ЗВУКІВ [Р] — [Р'], [Л] — [Л']**

Головний редактор *В. І. Садкіна*

Технічний редактор *О. В. Лебедева*

Коректор *О. М. Журенко*

Верстка *О. О. Федоренко*

Підп. до друку 28.02.2018. Формат 84×108/16. Папір офсет.

Гарн. Прагматика. Ум. друк. арк. 11.7. Зам. № 18-03/19-04.

ТОВ «Видавнича група “Основа”». 61001 м. Харків, вул. Плеханівська, 66.

Тел. (057) 717-99-30 e-mail: office@osnova.com.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5216 від 22.09.2016 р.

ЗМІСТ

Передмова

2

Хто живе
в Країні
щобетунчиків?

3

Автоматизація
вимови
звука [р]

4

Автоматизація
вимови
звука [р']

19

Автоматизація
вимови
звука [л]

26

Автоматизація
вимови
звука [л']

40

Диференціація
звуків
[л] — [л']

52

Диференціація
звуків
[р] — [л]

44

Література

Передмова

Мова — соціальне явище. Добре відомо, що без повноцінного мовлення не буває повноцінної особистості. Правильне мовлення є однією з передумов гармонійного розвитку дитини. Від нього залежить не тільки успішність її навчання в школі, а й уміння спілкуватися з однолітками та дорослими. Чітке, розвинене мовлення надає дитині широкі можливості у пізнанні навколишньої дійсності, активного психічного розвитку.

У дошкільному та молодшому шкільному віці недорозвиток мовленнєвої системи найчастіше проявляється неправильною вимовою однієї або кількох груп звуків, що негативно впливає на слухове сприйняття і досить часто в шкільному віці зумовлює порушення читання та письма. Правильна і своєчасна організація логопедичної роботи є запорукою усунення мовленнєвих недоліків, що, в свою чергу, впливає на підвищення успішності учнів. Подолання мовленнєвих порушень у дітей залежить від багатьох факторів, зокрема від участі та активності батьків у корекційному процесі, від їхньої здатності зацікавити дитину, мотивувати бажання чітко говорити, прищепити дитині навички самоконтролю мовлення. Ефективність засвоєння мовленнєвих навичок залежить від можливості їхнього перенесення у повсякденне життя, тому в центрі логопедичного впливу перебуває дитина, а супроводжують її батьки та найближче оточення. Комплексна логопедична корекція неможлива без участі сім'ї.

Запропонований посібник допоможе логопедові та батькам дитини з мовленнєвими порушеннями проводити індивідуальну корекційну роботу на всіх етапах закріплення правильної вимови звуків і, таким чином, досягнути єдності логопедичного впливу на дитину в сім'ї та навчальному закладі. Використовуючи матеріали посібника для домашніх завдань, логопед має можливість залучити батьків до корекційної

роботи, зробити їх активними та компетентними учасниками логопедичної корекції. Посібник ознайомлює батьків дитини з правильною артикуляцією звуків, що дає змогу закріплювати вимову свідомо і грамотно.

Варіативність є однією з умов користування посібником. Набір запропонованих завдань не є обов'язковим. Логопед має можливість добирати завдання відповідно до індивідуальних особливостей дитини, ухвалює рішення щодо доцільності їхнього використання під час логопедичного заняття чи домашнього завдання, усного чи письмового виконання.

Вправи збірника розраховані на всі етапи роботи над звуком, правильна вимова якого закріплюється. Мета вправ:

- вимова поставленого логопедом звука ізолювано;
- розвиток фонематичного слуху;
- автоматизація звука в різних позиціях (відкритий, закритий склад, у сполученнях приголосних);
- автоматизація звука у чистомовках, читалочках, загадках, прислів'ях та приказках;
- лексико-граматичні вправи;
- оповідання та завдання до них;
- інтелектуальні мовні ігри;
- завдання для розвитку самостійного монологічного спонтанного мовлення.

Різноманітний мовний матеріал спрямований не тільки на роботу над звуком, а й на збагачення словника, словотворення, розвиток зв'язного мовлення, корекцію пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, мисленнєвих операцій), запобігання та подолання помилок під час письма та читання. За бажання дитина може розфарбувати малюнки.

Посібник містить мовленнєві вправи для закріплення правильної артикуляції звуків [р], [р'], [л], [л'] та диференціації звуків [р] — [р'], [л] — [л'].

ХТО ЖИВЕ В КРАЇНІ ЩЕБЕТУНЧИКІВ?

Шиплячі
звуки

Свистячі
звуки

звуки [р] — [р'],
[л] — [л']

Скоромовки

Загадки

Вірші

Прислів'я

Цікаві
завдання

Веселі
розмальовки

Читалочки

Мовні ігри

Країна щебетунчиків.
У гостях у сімейки
звуків [р] — [р'], [л] — [л']

Автоматизація вимови звука [р]

Інформація для батьків.

Артикуляція звука [р]

Губи набувають положення наступного голосного звука.

Зуби злегка розкриті.

Широкий кінчик язика піднятий до передньої частини піднебіння та вібрує в інтенсивному струмені повітря.

Бічні краї язика притиснуті до верхніх бокових зубів.

М'яке піднебіння підняте й закриває прохід у носову порожнину.

Голосові зв'язки вібрують, звук дзвінкий.

1

✦ Гра-звуконаслідування. Вимовляй звук [р] перед люстерком.

Зупиняють коня: **трр...трр...трр ...трр...**

На городі гуркоче трактор: **трр...трр...трр...трр...**

Ричить тигр: **ррр... ррр... ррр...ррр...**

Тигренок мову вчить —

І, як тато тигр, **р-р-р**ичить.

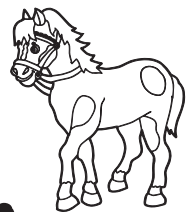
Тільки в тигра **рик** страшний,

А в маленького — смішний.

Та повторює малюк

Знов і знов той самий звук:

Р-Р-Р! Р-Р-Р! Р-Р-Р!

Батькам на допомогу!

4

Країна щебетунчиків.
У гостях у сімейки
звуків [р] — [р'], [л] — [л']

Автоматизація вимови звука [р]

2

✘ Прослухай слова. Назви спільний звук, що є у всіх словах. Знайди зайве слово. (Батьки читають слова, виділяючи голосом звук [р].)
Чорнобривці, ромашка, троянда, морозиво, ружа, нарциси.

✘ Послухай і визнач перший звук у словах. Напиши букву, якою позначається звук [р].

Рецепт, рис, ранець, рука, роса, розум, ручка.

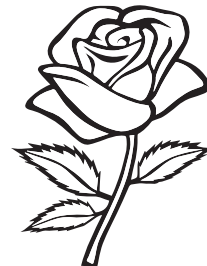
✘ Визнач на слух останній звук у словах.

Буквар, снігур, цукор, качур, помідор, бір.

✘ Пограй з батьками у гру «Спіймай слово». Послухай слова і плесни в долоні, якщо почуєш слово зі звуком [р].

Риба, кошик, фініш, береза, ракета, стіл, робот, горобина, морозиво.

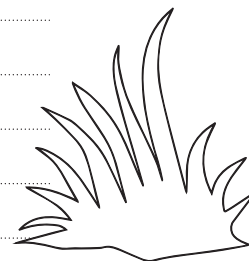
✘ Придумай речення з кількома словами, наведеними вище.

3

✘ Правильно вимовляй слова зі звукосполученням [тр] на початку і в середині слова. З трьома словами усно склади речення.

трава	тривати	трохи
трактор	трибуна	троянда
трамвай	вітри	тролейбус
труд	костри	тремтіти
траса	метри	треба
петрушка	театри	тренер

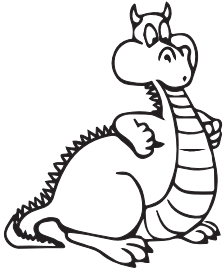

✘ Назви цифри.

3, 33, 333, 3333, 33333

Країна щебетунчиків.
У гостях у сімейки
звуків [р] — [р'], [л] — [л']

✘ Правильно вимовляй слова зі звукосполученням [др] на початку і в середині слова.

драп	дрізд	друг
дракон	дротик	другий
драма	драбина	дружба
пудра	відро	дружити
видра	аеродром	друкарня

✘ Склади невеличке оповідання за таким початком.

Наша велика і дружна сім'я живе неподалік озера. На березі озера **р**остуть верби. ...

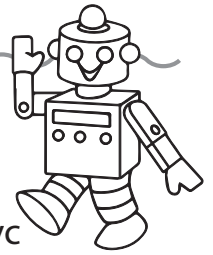
✘ Прочитай вірш. Правильно вимовляй звук [р] у словах зі звукосполученнями [тр] і [др].

Зо **три** дні їжак сопів,
 Зо **три** дні не спав, не їв,
 День копав на зиму нору,
Другий день робив комору,
 А на **третій** на собі
 Їжі наносив туди.

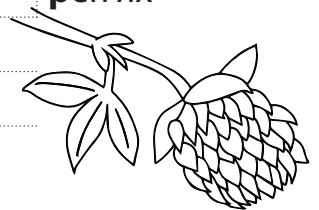
А. Костецький

✦ Прочитай слова. Стеж за вимовою звука [р] на початку слова.

рама	рот	рух	рис	ребус
раз	рота	рука	рима	ребро
Рая	роса	рукав	риба	рейд
рана	розум	ручка	ринг	режим
равлик	Роман	рудий	рибак	резон
ранок	робот	рушник	рибалка	реп'ях
ракета	розчин	рулон	Рига	
радість	ромб	рукавиці	рись	
ранець	ромашка	рудник	рисовий	

✦ Придумай речення з кількома словами, наведеними вище.

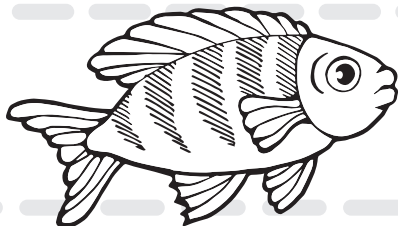
✦ Повтори чистомовки. Правильно вимовляй звук [р].

Рашка, рашка, рашка — цвіте ромашка.

Рик, рик, рик — на роботу йде робітник.

Рапка, рапка, рапка — рожева шапка.

Рут, рут, рут — бачу парашут.

Рась, рась, рась — у мене є карась.

Ран, ран, ран — у Роми барабан.

Рафа, рафа, рафа — воду п'є жирафа.

Корд, корд, корд — новий рекорд.

Рина, Рина, Рина — має іграшку Марина.

Рутник, рутник, рутник — коричневий чотирикутник.

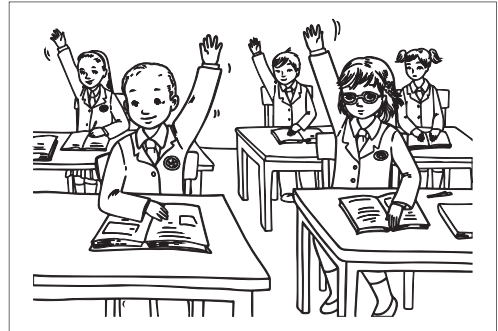

Країна щедетунчиків.
У гостях у сімейки
звуків [р] — [р'], [л] — [л']

✠ Прочитай слова. Дотримуй правильної вимови звуку [р] у середині слова.

армія	орач	урок
артист	оркестр	ураган
аромат	орбіта	уривок
аркуш	орнамент	урожай
арка	орден	Урал
Аркадій	ордер	Уругвай

✠ Склади п'ять речень зі словами, наведеними вище.

✠ Прочитай склади і слова. Чітко вимовляй звукосполучення [пр] і [бр].

пра пра пра	прадід	бра бра бра	брат
про про про	продовження	бро бро бро	бронза
пру пружина	пружина	бру бру бру	брунька
при при при	приїхати	бри бри бри	бритва
пре пре пре	прегарний	бре бре бре	брезент

✠ Придумай речення з кількома словами, наведеними вище.

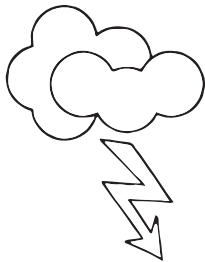

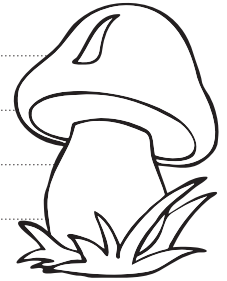

✦ Прочитай склади і слова. Чітко вимовляй звукосполучення [кр] і [гр].

кра кра кра	край	гра гра гра	гратися
кро кро кро	кропива	гро гро гро	гроза
кру кру кру	кружляти	гру гру гру	груша
кри кри кри	крига	гри гри гри	гриб
кре кре кре	крем	гре гре гре	гребінець

✦ Повтори чистомовки.

- Арка, арка, арка — прекрасна арка.
- Рист, рист, рист — співає відомий артист.
- Арка, арка, арка — на конверті нова марка.
- Арна, арна, арна — по горах скаче сарна.
- Руз, руз, руз — зірвали великий гарбуз.
- Ран, ран, ран — побудували новий паркан.

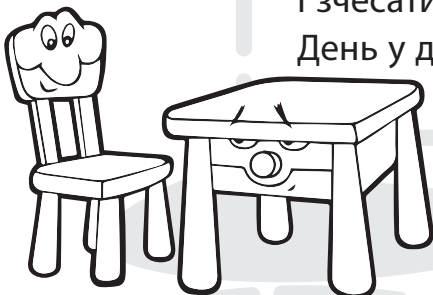

✦ Прочитай вірш. Правильно вимовляй звук [р].

Кіт збирався до роботи

Кіт збирався до роботи, та завадили турботи.
 Треба висушити хвоста, накрутити вусик.
 І зчесати з живота позапічний трусик.
 День у день такі турботи, що не встигнеш до роботи.

П. Воронько

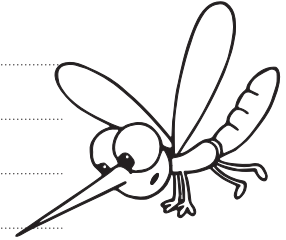
Країна щебетунчиків.
 У гостях у сімейки
 звуків [р] — [р'], [л] — [л']

12

✦ Прочитай слова. Правильно вимовляй звук [р] у середині та в кінці слова.

дар	хор	абажур
комар	цукор	сурма
буквар	мотор	куртка
парк	корж	курка
парта	морж	гуркіт
фарба	морква	турист
картон	портрет	кукурудза

✦ Склади речення зі словами *морква, портрет, турист*.

13

✦ Прочитай слова. Чітко вимовляй звукосполучення [фр].

фрак	фраза	фреска
фрукт	французи	фрикаделька
цифра	френч	фритюр
фрамуга	Франція	французький

✦ Повтори чистомовки.

- Атер, атер, атер — пливе в бухту катер.
- Мар, мар, мар — дзвінко пищить комар.
- Укор, укор, укор — у цукерниці цукор.
- Гур, гур, гур — на дереві снігур.
- Дор, дор, дор — у кошику помідор.
- Ор, ор, ор — співає пісню хор.

